

**Stanowisko
Zarządu Śląskiego Związku Gmin i Powiatów
z dnia 30 kwietnia 2026 r.**

w sprawie potrzeby zmiany przepisów ustaw w celu dopuszczenia egzekucji sądowej oraz administracyjnej z należności innych niż alimentacyjne z minimalnego wynagrodzenia za pracę w wysokości do 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

W przedmiocie zasad potrąceń w egzekucji należności publicznoprawnych i cywilnoprawnych, minimalne wynagrodzenie za pracę (brutto 4806 zł - netto 3605,85 zł) – po dokonaniu ustawowych odliczeń – stanowi kwotę wolną od potrąceń w przypadku egzekucji należności innych niż alimentacyjne. Ochrona ta ma charakter socjalny. Jednocześnie należy wskazać, że tak ukształtowany model prowadzi do istotnego ograniczenia skuteczności egzekucji administracyjnej i sądowej zarówno należności publicznoprawnych jak i cywilnoprawnych wobec osób osiągających dochód na poziomie minimalnego wynagrodzenia. W praktyce oznacza to brak możliwości egzekucji należności pomimo istnienia źródła dochodu po stronie zobowiązanego oraz ma istotne znaczenie dla strony dochodowej jednostek samorządu terytorialnego i Skarbu Państwa.

Obecnie gminy posiadają olbrzymie należności wymagalne w szczególności z tytułu:

- należności od rodziców za utrzymanie dzieci w rodzinach zastępczych, placówkach opiekuńczo- wychowawczych oraz w żłobkach,
- należności czynszowe z lokali mieszkalnych (w tym socjalne),
- należności z tytułu dochodów związanych z zadaniami zleconymi (m.in. zarządzanie gruntami i nieruchomościami Skarbu Państwa),
- należności z najmu, dzierżawy, wieczystego użytkowania,
- należności podatkowe (z podatku od nieruchomości, rolnego, leśnego, środków transportowych, spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych itp.).

Należy mieć na uwadze, że w 2016 roku minimalne wynagrodzenie pobierało 1,46 mln obywateli natomiast w roku 2025 około 3,1mln osób. Liczba ta znacząco wzrosła w ostatnich latach wraz z szybkim podnoszeniem płacy minimalnej. Pracujących w gospodarce narodowej wg GUS to ponad 15 mln czyli oznacza to, że 20% pracującego społeczeństwa pobiera minimalne wynagrodzenie i tym samym 1/5 pracującego społeczeństwa ma cały swój dochód zwolniony od egzekucji.

Przypominamy, że Zarząd Śląskiego Związku Gmin i Powiatów 8 grudnia 2023 r. przyjął stanowisko w sprawie potrzeby zmiany ww. przepisów ustaw i otrzymał w lutym 2024 r. odpowiedź Dyrektora Departamentu Prawa Pracy w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (DPP-III.0811.18.2024.EN), w której napisano m.in. „(...) Mając na uwadze wnioski zgłaszane w przedmiotowym zakresie, poruszone w wystąpieniu kwestie będą analizowane (...)”.

Kwota wolna od potrąceń to część wynagrodzenia, której pracodawca nie może zająć. Jej wysokość zależy od rodzaju potrącenia i minimalnego wynagrodzenia. Komornik może zająć z zasiłków ZUS (chorobowy, macierzyński) 60% przy egzekucji alimentów, 25% w innych przypadkach (niealimentacyjnych). Potrącenia są obliczane od kwoty netto. Ponadto istnieje kwota wolna od zajęć, która chroni część świadczenia przed zajęciem komorniczym. Pracodawca bądź ZUS musi pozostawić zobowiązanemu do dyspozycji określoną kwotę netto, tj. świadczenia ZUS 1401,57 zł, a wynagrodzenie o pracę 3605,85 zł.

Przykładowe obliczenia, przy założeniu kwoty minimalnej netto (od 1 stycznia 2026 r. minimalne wynagrodzenie za pracę wynosi 4806 zł brutto, tj. ok. 3605,85 zł netto na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 września 2025 r. w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej w 2026 r. (Dz. U. poz. 1242)); najniższa emerytura wynosi 1978,49 zł brutto, tj. ok. 1401,57 zł netto):

Główne limity potrąceń z zasiłków (od 1 marca 2026 r.):

- alimenty: do 60% zasiłku
- inne należności: do 25% zasiłku

Kwoty wolne od potrąceń:

- alimenty: pozostaje 40% zasiłku
- inne zadłużenia (niealimentacyjne) pozostaje 75% kwoty zasiłku

Alimenty:

- kwota wolna ze świadczenia ZUS 849,42 zł
- kwota wolna z wynagrodzenia ok. 2162,70 zł.

Dla zobrazowania skutków obowiązujących regulacji przedstawiamy poniższe wyliczenia:

- Przy wynagrodzeniu minimalnym 4806 zł brutto (3605,85 zł netto) w 2026 r. (kwota wolna od potrąceń ok. 3605,85 zł netto):

zobowiązania niealimentacyjne:

3605,85 zł minus kwota wolna od potrąceń 3605,85 zł = 0 zł

- komornik może zająć: 0 zł
- dla pracownika zostaje: 3605,85 zł

zobowiązania alimentacyjne:

3605,85 zł minus 2 162,70 zł = 1 443,15 zł

- komornik może zająć: 1 443,15 zł
- dla pracownika zostaje: 2 162,70 zł.

- Przy świadczeniu ZUS 1978,49 zł brutto (1401,57 zł netto) w 2026 r. (kwota wolna od potrąceń ok. 1401,57 zł netto):

zobowiązania niealimentacyjne:

1401,57 zł minus kwota wolna od potrąceń 1 401,57 zł = 0 zł

- komornik może zająć: 0 zł
- dla świadczeniobiorcy zostaje: 1401,57 zł

zobowiązania alimentacyjne:

1401,57 zł minus 849,42 zł = 552,15 zł

- komornik może zająć: 552,15 zł
- dla świadczeniobiorcy zostaje: 849,42 zł.

- Przy wynagrodzeniu 4000 zł netto w 2026 r. (zakładając kwotę wolną od potrąceń ok. 3605,85 zł netto):

zobowiązania niealimentacyjne:

4000 zł minus 3605,85 zł = 394,15 zł

- komornik może zająć: 394,15 zł
- dla pracownika zostaje: 3605,85 zł

zobowiązania alimentacyjne:

60% z 4000 zł = 2400 zł

- komornik może zająć: do 2400 zł
- dla pracownika zostaje: 1600 zł

- Przy świadczeniu ZUS 4000 zł netto w 2026 r. (zakładając kwotę wolną od potrąceń ok. 1401,57 zł netto):

zobowiązania niealimentacyjne:

4000 zł minus 1401,57 zł = 2598,43 zł

- komornik może zająć: 2598,43 zł
- dla świadczeniobiorcy zostaje: 1401,57 zł

zobowiązania alimentacyjne:

60% z 4000 zł = 2400 zł

- komornik może zająć: do 2400 zł
- dla świadczeniobiorcy zostaje: 1600 zł

Przy założeniu objęcia egzekucją w gminie tylko 1000 zobowiązanych (przykładowo w Rudzie Śląskiej tylko dłużników z podatku od nieruchomości jest ok. 5000 z tego 20% potencjalnych dłużników pobierających minimalne wynagrodzenie to 1000) osiągających minimalne wynagrodzenie, wprowadzenie potrącenia na poziomie 10% generowałoby wpływy do gminy rzędu ok. 360 000 zł miesięcznie, co przekładałoby się na ponad 4,3 mln zł rocznie. Obecnie, przy pełnej ochronie minimalnego wynagrodzenia, wpływy te wynoszą 0 zł, co jednoznacznie wskazuje na iluzoryczny charakter egzekucji w tej grupie zobowiązanych.

Powyższe przykłady prowadzą do wniosku, że ustawodawca dopuszcza model ochrony częściowej (a nie absolutnej), w odniesieniu do świadczeń o charakterze socjalnym. Tymczasem wynagrodzenie za pracę na poziomie minimalnym korzysta z ochrony dalej idącej, co prowadzi do niespójności systemowej.

Analiza praktyczna wskazuje, że egzekucja ze świadczeń emerytalno-rentowych jest realna i skuteczna, podczas gdy egzekucja z minimalnego wynagrodzenia w przypadku należności niealimentacyjnych jest w praktyce często niemożliwa. W przypadku minimalnego wynagrodzenia za pracę – w obecnym stanie prawnym – egzekucja należności niealimentacyjnych może być całkowicie wyłączona. Powyższe prowadzi do powstania nierówności systemowej pomiędzy zobowiązanymi osiągającymi dochody z wynagrodzenia za pracę, a osobami utrzymującymi się z świadczeń emerytalno-rentowych.

Ponadto trzeba mieć na względzie również zapisy Konstytucji RP:

Art. 32. [Zasada równości; zakaz dyskryminacji]

1. Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

2. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny.

Art. 84. [Obowiązek ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych]

Każdy jest obowiązany do ponoszenia ciężarów i świadczeń publicznych, w tym podatków, określonych w ustawie.

Z perspektywy gospodarczej całkowite wyłączenie minimalnego wynagrodzenia spod egzekucji należności niealimentacyjnych negatywnie wpływa na:

- skuteczność egzekucji administracyjnej i sądowej,
- poziom wpływów do budżetów jednostek samorządu terytorialnego oraz Skarbu Państwa,
- dyscyplinę płatniczą zobowiązanych,
- stabilność obrotu gospodarczego.

Należy podkreślić, że nawet ograniczone potrącenie, przykładowo na poziomie 10% wynagrodzenia, miałyby istotne znaczenie systemowe. Zapewniałyby bowiem ciągłość wpływów publicznych oraz częściową realizację obowiązków publicznoprawnych i cywilnoprawnych, przy jednoczesnym zachowaniu dominującej części dochodu po stronie zobowiązanego.

W świetle powyższego zasadne wydaje się rozważenie zmiany obowiązujących przepisów, poprzez dopuszczenie ograniczonej egzekucji należności niealimentacyjnych z minimalnego wynagrodzenia za pracę, przy jednoczesnym ustanowieniu odpowiedniej kwoty ochronnej.

Takie rozwiązanie:

- zapewniłoby większą stabilność systemu prawnego,
- lepiej równoważyłoby interesy dłużnika i wierzyciela publicznoprawnego,
- zwiększyłoby skuteczność egzekucji,
- pozostawałoby zgodne z zasadą proporcjonalności i równości wobec prawa,
- zwiększyłoby dochody JST i Skarbu Państwa,
- zmniejszyłoby niesprawiedliwość i nierówność społeczną,
- ograniczyłoby podnoszenie danin publicznych poprzez sprawiedliwy udział pozostałych obywateli, którzy nie ponoszą aktualnie kosztów zaciąganych przez siebie zobowiązań społecznych i w ten sposób równomiernie rozkładałoby koszt wydatków lokalnych na większą liczbę mieszkańców, co minimalizuje napięcia społeczne i relatywnie wywołuje poczucie sprawiedliwego udziału w ponoszeniu wspólnych kosztów działalności wspólnoty samorządowej.

Podsumowując:

- obecny model całkowitej ochrony minimalnego wynagrodzenia ogranicza skuteczność egzekucji należności publicznoprawnych i cywilnoprawnych,
- system dopuszcza już częściową egzekucję świadczeń socjalnych (emerytury, renty), co uzasadnia analogiczne rozwiązanie w odniesieniu do wynagrodzenia minimalnego,
- dopuszczenie ograniczonego potrącenia (np. 10%) miałyby istotne znaczenie dla wpływów jednostek samorządu terytorialnego i Skarbu Państwa,
- proponowane rozwiązanie zwiększyłoby spójność systemu oraz efektywność egzekucji przy zachowaniu ochrony minimum egzekucji zobowiązanego.

Akty prawne, które wymagałyby zmian w tym celu:

- Kodeks pracy,
- ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji,
- Kodeks postępowania cywilnego.

Szczegółowe propozycje zmiany przepisów powyższych ustaw przedstawiamy w załączniku do stanowiska.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczera
Przewodniczący Związku

Załącznik do stanowiska Zarządu ŚZGiP z 30 kwietnia 2026 r.

ws potrzeby zmiany przepisów ustaw w celu dopuszczenia egzekucji sądowej oraz administracyjnej z należności innych niż alimentacyjne z minimalnego wynagrodzenia za pracę w wysokości do 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę

Szczegółowe propozycje zmiany przepisów ustaw:

Kodeks pracy aktualne brzmienie Art. 87¹. [Kwoty wolne od potrąceń]

§ 1. Wolna od potrąceń jest kwota wynagrodzenia za pracę w wysokości:

- 1) minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalanego na podstawie odrębnych przepisów, przysługującego pracownikom zatrudnionym w pełnym wymiarze czasu pracy, po odliczeniu składek na ubezpieczenia społeczne, zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych oraz wpłat dokonywanych do pracowniczego planu kapitałowego, jeżeli pracownik nie zrezygnował z ich dokonywania - przy potrącaniu sum egzekwowanych na mocy tytułów wykonawczych na pokrycie należności innych niż świadczenia alimentacyjne;
- 2) 75% wynagrodzenia określonego w pkt 1 - przy potrącaniu zaliczek pieniężnych udzielonych pracownikowi;
- 3) 90% wynagrodzenia określonego w pkt 1 - przy potrącaniu kar pieniężnych przewidzianych w art. 108.

§ 2. Jeżeli pracownik jest zatrudniony w niepełnym wymiarze czasu pracy, kwoty określone w § 1 ulegają zmniejszeniu proporcjonalnie do wymiaru czasu pracy.

Art. 87¹ (po zmianie dodano § 1¹-1⁴)

„§ 1. (bez zmian)

§ 1¹. W przypadku egzekucji należności niealimentacyjnych dopuszczalne jest potrącenie z wynagrodzenia za pracę kwoty nieprzekraczającej 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

§ 1². Potrącenie, o którym mowa w § 1¹, stosuje się niezależnie od kwot wolnych od potrąceń określonych w § 1, z uwzględnieniem ograniczeń określonych w art. 87 § 3.

§ 1³. W przypadku wynagrodzenia przekraczającego minimalne wynagrodzenie za pracę potrąceniu podlega również nadwyżka ponad tę kwotę, na zasadach określonych w art. 87.

§ 1⁴. Przepisów § 1¹-1³ nie stosuje się do potrąceń należności alimentacyjnych.”.

Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji aktualne brzmienie Art. 9. [Ograniczenia egzekucji z wynagrodzenia]

§ 1. Wynagrodzenie ze stosunku pracy podlega egzekucji w zakresie określonym w przepisach Kodeksu pracy.

Art. 9 (po zmianie)

§ 1. Do egzekucji z wynagrodzenia za pracę stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu pracy.

§ 1a. W przypadku egzekucji należności niealimentacyjnych dopuszczalne jest potrącenie z wynagrodzenia za pracę kwoty nieprzekraczającej 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Można dokonać zmiany, ale niekoniecznie.

Kodeks postępowania cywilnego aktualne brzmienie Art. 833. [Ograniczenia egzekucji z innych świadczeń pieniężnych]

§ 1. Wynagrodzenie ze stosunku pracy podlega egzekucji w zakresie określonym w przepisach Kodeksu pracy.

Art. 833 (po zmianie dodany § 1²)

„§ 1². *W przypadku egzekucji należności niealimentacyjnych dopuszczalne jest potrącenie z wynagrodzenia za pracę kwoty nieprzekraczającej 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę.*

Można dokonać zmiany, ale niekoniecznie.

Śląski Związek Gmin i Powiatów

Piotr Kuczera
Przewodniczący Związku